

Marié Winn: Gyermekek gyermekkor nélkül

Marié Winn társadalomtudományi kutató e művét nevelési témának szentelte: az amerikai középosztálybeli átlagcsaládban tapasztalható anomáliákat veszi sorra, melyek közvetve vagy közvetlenül mind egy bizonyos gyermeknevelési stílushoz kapcsolódnak: a demokratikusnak vagy antiautoriternek nevezett irányzathoz. A politikai demokratizálódásnak és emancipációnak logikus következménye, hogy a gyermekek jogai is az érdeklődés középpontjába kerülnek. Úgy tűnt, hogy a tekintélyelvű módszerek csődöt mondtak, hiszen engedelmes alattvalókat neveltek, akik felnőttkorukban sem voltak képesek feljebbvalóik parancsait megkérdőjelezni. Másrészt viszont javarészt meg is szűntek a tekintélyelvű nevelés létfeltételei: A családok egyre inkább atomizálódnak, a nagyszülők már nem élnek egy fedél alatt az unokákkal, a szülők dolgoznak, gyakoriak a csonka családok. A gyerekektől következésképp egyre korábban várják el az önállóságot, egyre gyakoribban a versenyhelyzetek, a megmérettetések, egyre fokozottabb a teljesítménykényszer, egyre hamarabb nyerneket betekintést a felnőttek világába. A következményeket Marié Winn igen sötét színekkel ecseteli: a gyerekek túl korán kezdik meg szexuális életüket, kábítószerrel foglalkoznak, szüleik helyett társaik befolyása alatt állnak. A túlságosan korán rájuk szakadó gondok miatt szorongás gyötri őket, nincsenek stabil értékek az életükben, amikbe kapaszkodhatnának. Már egészen kicsi korokban idegenek nevelik őket, már az óvodában tanulni kényszerülnek. A televízió nézés romboló hatása is kikerülhetetlennek látszik az állandó kontroll hiánya miatt. A szülők is elbizonytalanodnak. Érzékelik, hogy nincs befolyásuk gyermekük felett, és gyötri őket, hogy nem képesek az újabb és újabb tragédiák megelőzésére. Saját életük nem mondható rendezettnek, problémáikat nem is igyekeznek eltitkolni gyermekeik előtt. Marié Winn mindebben az új középkor eljövételét látja, s utószavában valósággal megkondítja a vészharangot a családok felett. Kísérletet sem tesz arra, hogy megoldási javaslatokat tegyen, éppen csak jelzi, s hogy a nők munkába állása és a felelőtlenül kötött házasságok okolhatók a problémákért. Egyetlen félmondat erejéig ugyan utal arra, hogy a hagyományos családmodell már nem fog visszatérni, s hogy ezt nem is bánja. De bánata nem meggyőző... Művének többek közt az lehet a célja, hogy az anyák lelkiismeretét felébressze: törődjenek többet és intenzívebben gyermekeikkel, ne hagyják őket magukra a világ zűrzavarában. A mű számos hiányossága, fogyatékosága és tendenciózussága mellett is igen fontos olvasmány mindazoknak, akik továbbra is úgy gondolják, hogy érdemes demokratikus nevelési elveik mellett kitartani, és képesek a módszer kemény kritikájából kiindulva megtalálni, vagy legalábbis megközelíteni a megoldást.

Ungváry Renáta